

Национален институт на правосъдието
"Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния институт на правосъдието"
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

Коментар на българското законодателство във връзка с приложението на чл. 6 ЕКПЧ

Наталия Неделчева,
съдия в Окръжен съд
Варна
гр.Варна, 2014 г.

ПИЛОТНИ РЕШЕНИЯ

На 10 май 2011г. ЕСПЧ постановява първите си две “пилотни решения” срещу България по делата „Димитров и Хаманов срещу България“ и „Фингер срещу България“

Делото Фингър срещу България (Жалба №. 37346/05)

- Фактите
- оплаквания на жалбоподателката
 - Нарушение на чл. 13 от Конвенцията
 - Нарушение на чл. 6 от Конвенцията
- Преценка на съда
- Решение на съда

Законодателни промени:

- в Закона за съдебната власт е въведена нова глава III“а“ в сила от 01.10.2012год.
- в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди е приет чл. 2б, в сила от 15.12.2012г., предвиждащ право на обезщетение за прекомерна продължителност на дела по отношение на граждани и юридически лица.

Гл. 3а от ЗСВ

- Национален компенсаторен механизъм
- специално звено към Инспектората на ВСС
- Право на жалба

Законодателни промени:

- в Закона за съдебната власт е въведена нова глава III“а“ в сила от 01.10.2012год.
- в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди е приет чл. 2б, в сила от 15.12.2012г., предвиждащ право на обезщетение за прекомерна продължителност на дела по отношение на граждани и юридически лица.

Национален компенсаторен механизъм

- Заявление за получаване на обезщетение
- Чрез Инспектората при ВСС до Министъра на правосъдието
- Време за разглеждане - 6 месеца;
- процедурата е безплатна.

Критерии при разглеждането на заявленията:

- цялостната продължителност на производството;
- забавянията, дължащи се на поведението и действията на властите;
- забавяния, които са причинени от самите жалбоподатели или техните представители/чл.60д ал.2 и 5 от ЗСВ./.

Въпроси, възникващи във връзка с тази процедура:

- неприложимост спрямо производства, които са все още висящи;
- ретроспективен ефект на средството за защита;
- съвместимост с институционалните изисквания на чл.13 от Конвенцията

Приключване на процедурата:

- Със споразумение, предложено от Министъра:
 - обезщетението не може да надхвърля 10000лв.
 - изплащането на дължимите суми следва да се извърши в срок до шест месеца
- При липса на споразумение-молителят може да предяви иск по чл.2 б от ЗОДОВ

Чл.26 от ЗОДОВ

Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6 от Конвенцията

Обхват

- Съдът, при разглеждането му трябва да съобрази:
 - правната и фактическа сложност на случая;
 - поведението на жалбоподателя;
 - действията на другите страни и участници в производството;
 - поведението на компетентните за решаването му власти;
 - интересите на жалбоподателя от производството;
 - цялостната продължителност.

Предпоставки

- Искът се предявява по реда и правилата на ГПК
- три-инстанционно разглеждане на делото;
- ФЛ заплащат ДТ- 10 лв., а ЮЛ- 25 лв.
- може и при висящо производство;
- само когато е изчерпана административната процедура за обезщетение за вреди по реда на гл. 3 "а" от ЗСВ, по която няма постигнато споразумение.

Особености

- **Обратно действие:** в 6-месечен срок от влизането му в сила, искове могат да подават и следните лица:
 - лицата, чиито жалби пред ЕСПЧ са отхвърлени поради неизчерпване на новосъздадените вътрешноправни средства за защита и производствата по тях са все още висящи пред националните инстанции/ или в 6 мес.от уведомяването им от регистратурата на ЕСПЧ/;
 - лицата, чиито национални досъдебни или съдебни производства са приключили към датата на влизане в сила на този закон и не са изтекли повече от 6 месеца от постановяването на окончателния акт .
- **продължителност и производство по принудително изпълнение**

Критерии за преценка на ефективността:

- процесуалните правила да отговарят на изискванията за справедлив процес;
- правилата, уреждащи разноските и държавните такси;
- исковете да се разглеждат в разумен срок
- нивото на обезщетение;
- своевременно изплащане на обезщетението

На 25 юни 2013 г. ЕСПЧ постановява две решения по допустимост:

- по жалба № 65187/10 – *Anton Antonov BALAKCHIEV и други с/у България* - за прекомерната продължителност на съдебно производство пред гражданските съдилища
- жалба № 6194/11 на *Polyana Ivanova VALCHEVA* и жалба № 34887/11 на *Enyo Nikolov ABRASHEV*- за прекомерна продължителност на наказателни производства

Решението на Съда

ЕСПЧ потвърждава ефективността на новото средство за защита или съвкупността от двете средства/административното и съдебното/, като обявява за недопустими всички жалби, висящи пред него поради не изчерпване на това вътрешно правно средство за защита и възможността на жалбоподателите да предявят исканията си за обезщетение на национално ниво